

Stanisław Szadyko

Sfera użycia akronimów w rosyjskim języku business communication

International Journal of Management and Economics 14, 138-156

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Stanisław SZADYKO

Katedra Business Communication

Sfera użycia akronimów w rosyjskim języku *business communication*

Amerykańscy uczeni Alvin i Heidi Toffler w bardzo interesującej monografii pt. *Budowa nowej cywilizacji. Polityka trzeciej fali* piszą, że „podstawą wszystkich systemów ekonomicznych jest wiedza, a wszelkie przedsięwzięcia gospodarcze zależą od jej społecznie zgromadzonych zasobów. Ekonomisci i przedsiębiorcy najczęściej pomijają ten składnik w swoich rachunkach kosztów, w przeciwieństwie do kapitału, siły roboczej i ziemi. Tymczasem ten właśnie element staje się dziś najważniejszy ze wszystkich. Współcześnie żyjemy w jednym z tych przełomowych momentów dziejowych, kiedy cała struktura ludzkiej wiedzy drży w podstawach, gdyż padają dawne granice. Dzisiaj nie gromadzimy już tylko faktów. Wraz z tym, jak przebudowujemy dziś strukturę przedsiębiorstw i całych działów gospodarki, dokonujemy też totalnego przekształcenia produkcji i dystrybucji wiedzy oraz symboli, które służą do jej przekazywania. Co to właściwie znaczy? Otóż znaczy tyle, że tworzymy nowe sieci upowszechniania wiedzy [...] w zaskakujący sposób łączymy ze sobą pojęcia [...] budujemy zdumiewające hierarchie oddziaływania [...] krzewimy nowe teorie, hipotezy i wyobrażenia, dla których przesłankami są nowe założenia, języki, kody i systemy logiczne. Jeszcze ważniejsze jest to, że na mnóstwo sposobów kojarzymy dane, łącząc je z wielorakimi kontekstami i w ten sposób tworzymy z nich informację, jej fragmenty zaś wbudowujemy w coraz rozleglejsze modele i uporządkowane konstrukcje. Nie zawsze jest to wiedza powszechnie uznana i wypowiedzana. Gdy mówimy tutaj o wiedzy, mamy na myśli także przeświadczenia nie do końca uświadamiane, odwołujące się do przesłanek, które same oparte są na przesłankach, fragmentarycznych modelach, niezauważanych analogiach. Mamy na myśli całość złożoną nie tylko z logicznych i na pozór beznamiętnych danych, ale także z emocji, wyobrażeń i przeczuć. To ów ogromny wstrząs w społecznym fundamencie wiedzy, a nie komputerowy szok czy wpływ pieniądza, tłumaczy narodziny super-symbolicznej ekonomiki trzeciej fali”¹.

Tak więc wzrost świadomości społecznej wynika w znacznej mierze z łatwiejszego dostępu do wiedzy oraz ogólnej poprawy wykształcenia. Aktualnie coraz więcej osób uczestniczy w procesie oświatowym: kończy studia, studia podyplomowe, pisze rozprawy doktorskie, doskonalą swoje umiejętności na różnorodnych kursach i szkoleniach krajowych i zagranicznych. Coraz częściej uczy się bowiem ludzi dojrzałych, jak doskonalić umiejętności specjalistyczne. Punkt cięż-

kości przesuwają się zatem z masowej oświaty dla młodzieży na bardziej wyrafinowane przekazywanie wiedzy osobom wykształconym.²

Powyższe trendy powodują daleko idące zmiany w procesie komunikacji i porozumiewania się, czyli w języku. Do systemów leksykalnych wszystkich nowożytnych języków przedostaje się ogromna ilość nowych pojęć i terminów, szczególnie z amerykańskiego obszaru językowego, na którym obecnie obserwuje się dynamiczny rozwój naukowy, techniczny i ekonomiczny. W amerykańskiej odmianie języka angielskiego utworzonych zostało między innymi ponad 500 000 akronimów, półakronimów, skrótów graficznych i skrótowców.³ Rosnąca liczba i wysoka frekwencja różnego rodzaju akronimów ma z pewnością, obok tendencji do ekonomii językowej, inne przyczyny. Wśród nich najsilniejsza jest tendencja do **uniwerbizacji**⁴, tj. procesu powstania z kilkuwyrazowej nazwy tworu jednowyrazowego, w wyniku czego obydwie te nazwy współistnieją synonimicznie i równolegle w języku, będąc zarazem w związku motywacyjnym. Nazwa kilkuwyrazowa, a więc motywująca, nie może być nazwą okazjonalną lub przypadkową, lecz musi istnieć w języku jako nazwa stała. Tak więc rozwój skrótowców jest wynikiem szybko zwiększającego się udziału kilkuwyrazowych nazw w leksyce współczesnych języków. Zaś akronimia jest jedną z form procesu uniwerbizacji – usuwa nazwy złożone. Zatem wewnętrzną, systemową przyczyną uniwerbizacji i akronimii jako jednego z jej rodzajów jest sprzeczność tkwiąca w nazwach kilkuwyrazowych, często określana jako sprzeczność między funkcją znakową a opisowym charakterem nazwy wielowyrazowej, innymi słowy jako sprzeczność między rozczłonkowaną formą nazwy a jednolitą semantyką. Tak więc tendencja językowa do usuwania sprzeczności między strukturalnie rozczłonkowanym (tj. opisowym) charakterem nazwy a jej jednolitym znaczeniem (tj. funkcją znakową) realizuje się przez nadawanie nazwom charakteru syntetycznego, tzn. przez organizację formalną nazwy, która ma na celu nadanie nazwie większej zwartości. Najwyraźniej proces ten realizuje się w uniwerbizacji, w której nazwa wielowyrazowa zmienia się w jednowyrazową, np.:

Agencja Kapitałowo-Rozwojowa	AKR
Agencja Rynku Rolnego	ARR
Biuro Informacji Kredytowej	BIK
Biuro Usług Konsultingowych i Obsługi Kapitału	BUKOK
Centralny Bank Rosji	CBR
Centralny Inspektorat Standaryzacji	CIS
Dyrekcja Eksploatacji Cystern	DEC
Euroazjatyckie Stowarzyszenie Gospodarcze	ESG
Grupa Zadaniowa ds. Prania Pieniędzy	FATF
Generalny Inspektorat Ochrony Danych Osobowych	GIODO

Krajowa Izba Gospodarcza	KIG
Komisja Papierów Wartościowych	KPW
Numer Identyfikacji Podatkowej	NIP
Warszawski Indeks Giełdowy	WIG
Wolny Obszar Celny	WOC

Skrótowce do pewnego stopnia odpowiadają tendencjom rozwojowym współczesnych języków i mogłoby się wydawać, że należy je traktować jako jednoznacznie progresywne zjawisko językowe. Jednak ich użyteczność w systemie językowym nie jest bezsporna. Między akronimem a pełną, nieskróconą nazwą istnieje różnica zaznaczająca się w stosunku motywacyjnym jednostek do określonej rzeczywistości. Skrótowiec jest nazwą pośrednio umotywowaną – w stosunku do desygnatu jest bardziej nacechowany znakowo niż nazwa pełna. Powszechnie znane są trudności w porozumiewaniu spowodowane nadmiernym użyciem akronimów. Puryści językowi stale na te trudności wskazują. Przy nadmiernej ilości skrótowców ich znakowy charakter mógłby doprowadzić do znacznego zakłócenia komunikacji. Użytkownik języka, obok normalnych jednostek leksykalnych, musiałby znać sporo izolowanych znaków o nieprzejrzystej motywacji i pozbawionych wzajemnych powiązań, gdyż akronimy same nie tworzą jednolitego, całkowitego systemu. Skrótowce zajmują w języku podobną pozycję, jak wyrazy obce.

Trudności z akronimami występują także przy ich włączaniu do tekstu. Związane to jest z problemem wyrażania zgodności z abrewiaturami innych słów, a także kłopotami z pisownią, wymowa i odmianą akronimów. Wszystko to przemawia przeciwko ich zbytniemu rozszerzaniu w sferze komunikacji ogólnej, a także przeciwko ich nadmiernemu używaniu w prasie. Skrótwców używa się jednak z powodzeniem w specjalnych kręgach komunikacyjnych – w różnych dziedzinach komunikacji zawodowej i profesjonalnej. Właśnie tam nabierają obecnie niezwykle dużego znaczenia.

Moim zdaniem nie należy akronimów oceniać jednoznacznie. Z jednej strony nie należy ich bezwzględnie uważać za środki językowe przyszłości, a z drugiej – bezkrytycznie i w sposób globalny odrzucać. Należy patrzeć na nie pod kątem ich funkcji.⁵ Powinniśmy posługiwać się nimi w języku, a szczególnie w wystąpieniach ustnych i pisemnych, tak aby skrótowce stanowiły wkład w proces komunikacji, a nie jego utrudnianie. Codzienna praktyka jednak pokazuje, że w większości wypadków akronimy są tworzone i używane żywiołowo, bezmyślnie. Należałoby więc dążyć do większej ich normalizacji, tj. kodyfikacji i postarać się uregulować ich używanie. Znacznie podniosłaby się komunikatywna wartość skrótowców, gdyby powszechnie przyjęto zasadę, że przy pierwszym wystąpieniu akronimu w tekście przytacza się też pełne brzmienie wielocłonowej nazwy, którą abrewiatura zastępuje. Tam, gdzie jest to niemożliwe, gdyż skrótowiec nie pełni funk-

cji zastępczej, trzeba odpowiednio wyjaśnić jego znaczenie. Słowniki akronimów nie są rozwiązaniem, ponieważ czytanie ze słownikiem jest dla odbiorcy nie tylko nieoszczędne, ale także niewygodne, nie mówiąc już o tym, że słowniki skrótowców bardzo szybko tracą aktualność, nie zawsze są do dyspozycji itd.

Ostatnio na rynku księgarskim pojawiły się cztery minibroszury pt. *Kochany kod SMS-owy*, *Magiczny kod SMS-owy*, *Odtajniony kod SMS-owy*, *Przebojowy kod SMS-owy*.⁶ W wymienionych pracach, które przez samych autorów są nazywane „zbiorami piktogramów, akronimów, skrótowców i emotikonów”, w tytule zaś konsekwentnie występuje termin kod, spotykamy następujące „potworki językowe”, jak np.⁷:

A gdb T k T c	a gdyby tak, to co?
C zst Z dwn P tn	często zadawane pytanie
? + < # ^ v	czy mogę być twoim rycerzem?
D łg S N W d z ł S m	długo się nie widzieliśmy
D T w j W d m ś ć	do twojej wiadomości
G d N c B Ptrz M m K smt M ś l	gdy na ciebie patrzę, mam kosmate myśli
J ś l O M n C hdz	jeśli o mnie chodzi
M Jst J k N rktk	miłość jest jak narkotyk!
M m S kr m nm	moim skromnym zdaniem
O bsr w ł m Cb	obserwowałem ciebie
S zk d Ż C T N M	szkoda, że cię tu nie ma!
Tr z A lb N gd	teraz albo nigdy!

Z przytoczonych wyżej przykładów wynika, że to nie są ani akronimy, ani skrótowce. Raczej są to okazjonalne twory parajęzykowe, które zostały utworzone w sposób nonszalancki, aby zaspokoić doraźne potrzeby użytkowników telefonów komórkowych, szczególnie zaś miłośników i zwolenników SMS-ów.

Podobne zjawisko możemy zaobserwować w leksyce i terminologii komputerowej, która również rozwija się w sposób żywiołowy i nie zawsze zgodny z regułami gramatycznymi i stylistycznymi danego języka. W *Szkolnym słowniku komputerowym*, wydanym w 2002 r., zawierającym 1500 haseł, 555 stanowią tzw. skróty językowe⁸, takie jak np.: ARCNet, AutoCAD, AutoLISP, CONFIG.SYS, CorelDRAW, EXT2FS, FoxPro, k56flex, LaTeX i in. Choć w danym leksykonie można także znaleźć zwykłe, powszechnie przyjęte i zaakceptowane również w języku polskim angielskie akronimy, np.: **bit** (ang. *binary information term*) – najmniejsza jednostka informacji lub pamięci w systemach cyfrowych i komputerowych, **Co-bol** (ang. *Common Business Oriented Language*) – uniwersalny język wysokiego poziomu, opracowany specjalnie dla celów gospodarczych, **Fortran** (ang. *FORmula TRANslator*) – tłumacz wzorów (pierwszy kompilowany język programo-

wania wysokiego poziomu), **Internet** (ang. International Network) – sieć komputerowa w poczcie elektronicznej (por. także **Extranet**, **Intranet**, **Telnet**, **Usenet**), **PIN** (ang. Personal Identity Number) – kod identyfikacyjny, umożliwiający autoryzację i korzystanie z zabezpieczonych kart elektronicznych, **SMS** (ang. Short MeSsage) – krótka wiadomość tekstowa wysyłana z komputera lub telefonu komórkowego (por. także **MMS** – Multimedialny SMS), **WWW** (ang. World Wide Web) – sieć tworzona przez serwery WWW w postaci pajęczyny połączonych ze sobą dokumentów hipertekstowych (witryn, stron WWW)⁹.

Tak więc z powyższego przeglądu problematyki akronimów i skrótowców wynika jeden bardzo ważny wniosek, że bez danej kategorii leksyki nie mogą funkcjonować współczesne języki, szczególnie zaś ta ich sfera, która związana jest z burzliwym rozwojem nauki, techniki, przemysłu, gospodarki rynkowej, wymiany międzynarodowej, globalizacji wszystkich dziedzin życia, biznesu, finansów i bankowości, kultury, sztuki i in. O dużym zainteresowaniu tymi tworamami w ostatnich latach świadczą pojawiające się liczne nowe prace: monografie,¹⁰ słowniki¹¹ i artykuły¹² poświęcone wyłącznie problemom tych twórców w różnych nowożytnych językach. Duże zainteresowanie badaczy akronimami nie jest przypadkowe. Jako sposób derywacji skrótowce mają długą historię. Podkreśla się, na przykład, że w języku rosyjskim takie twórcy językowe funkcjonują już ponad tysiąc lat¹³.

W języku rosyjskim i polskim tworzenie nowych słów za pomocą skracania wyrazów, zestawień, nazw wielowyrazowych wysunęło się na plan pierwszy i jest najbardziej produktywnym sposobem derywacji. Skracanie wyrazów i ich połączeń jest zapewne tak stare jak pismo, gdyż ludzie zawsze kierowali się zasadą oszczędności środków językowych. Określony znak graficzny sygnalizował pewien odcinek tekstu, który był odczytywany w jego pełnym brzmieniu. Ten sposób skracania wyrazów był w częstym użyciu już w czasach rzymskich i w średniowieczu.

Zwyczaj skracania wyrazów i nazw zaczął się upowszechniać w Europie oraz w Polsce na początku XX wieku, szczególnie zaś w latach pierwszej wojny światowej pod wpływem prasy i komunikatów wojennych. Dalszą ekspansję akronimów rejestruje się na całym świecie po 1945 r. Wśród różnorodnych przyczyn tego stanu rzeczy należy wymienić w szczególności tempo życia i wyścig z czasem, przemiany polityczne, społeczne i gospodarcze, powstanie i rozbudowę aparatu administracyjnego państwa, partii politycznych i organizacji społecznych, pojawianie się nowych placówek handlowych i zakładów pracy, wzrost liczby terminów technicznych, naukowych, finansowych i środowiskowych.

Często akronimy są traktowane jako przejaw tendencji do oszczędności (ekonomii) w języku. Problematyka oszczędności w odniesieniu do skrótowców jest jednak bardziej złożona, niż to się pozornie wydaje. Przede wszystkim należy rozróżnić oszczędność w wystąpieniach językowych. Używanie akronimów

w okresach wcześniejszych było uwarunkowane przeważnie dążeniem do oszczędności czasu, energii, papieru i innych materiałów piśmienniczych w tekście, tj. w wystąpieniach językowych. Dziś akronimia w dużej mierze także dotyczy tekstu. Jednak obok skrótowców w tekście i w systemie wytworzyły się syntetyzujące środki językowe mające postać akronimów, które wykazują tendencję do występowania w charakterze jednostek leksykalnych. Mamy tu na myśli postać abrewiatur tzw. literowców, np.:

CIT	podatek dochodowy od osób prawnych
ESBC	Europejski System Banków Centralnych
FOZZ	Fundusz Obsługi Zadłużenia Zagranicznego
GIC	Generalna Inspekcja Celna
IAA	Międzynarodowe Stowarzyszenie Reklamy
KUP	Krajowy Urząd Pracy
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
MŚP	małe i średnie przedsiębiorstwa
NBP	Narodowy Bank Polski
NFI	Narodowe Fundusze Inwestycyjne
NOM	Niezależny Operator Międzymiastowy
OFE	Otwarty Fundusz Emerytalny
PKB	produkt krajowy brutto
RPP	Rada Polityki Pieniężnej
SMOK	System Monitoringu i Osłony Kraju
TFI	Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych

We współczesnym języku polskim i rosyjskim syntetyzujące jednostki leksykalne są wyjątkowo ekspansywne, por. np. nazwy pojawiających się jak grzyby po deszczu partii, ruchów, bloków, koalicji: **AWS, AWSP, BBWE, ChD, ChDSP, FPP, LPR, ND, KK, PO, PPS, RdR, SLD, UW, ZChN**, a także banków, firm, sklepów i spółek: **BBK SA, BGŻ SA, BISE SA, EBI, PB SA, PKO SA, WBK SA, WGT, WIRR, WZA, ZWZA**.

O zalewie skrótowców we współczesnych językach informują także źródła leksykograficzne. Dotychczas wydano ponad 400 słowników poświęconych akronimom w różnych językach świata¹⁴. Oczywiście źródła leksykograficzne uwzględniają nie wszystkie skrótowce występujące w danych językach. Autorzy dokonują selekcji i wyboru akronimów według określonych przez siebie kryteriów i zasad. Dlatego też do dnia dzisiejszego nie powstał żaden słownik, który zawierałby wszystkie abrewiatury występujące w danych językach. Według moich obliczeń we współczesnym języku rosyjskim istnieje ponad 70 000 skrótowców, zaś w ję-

zyku polskim – około 60 000 akronimów¹⁵. Istniejąca zaś już kilka lat witryna internetowa www.sokr.ru odnotowuje ponad 50 000 skrótowców we współczesnym języku rosyjskim. Z naszych badań wynika, że we współczesnym języku rosyjskim *business communication* lista rankingowa akronimów wygląda następująco¹⁶:

– literowce (skrótory literowe)	53%
– głoskowce (skrótory głoskowe)	15%
– grupowce (skrótory sylabowe)	13%
– skrótowce złożeniowe	11%
– skrótowce mieszane	8%

Tak więc w materiałach dydaktycznych dotyczących *business communication* na wykładach, seminariach i zajęciach praktycznych powinny być uwzględniane następujące grupy semantyczne rosyjskich akronimów i skrótów językowych:

1. Nazwy państw:

КНДР (ка-эн-дэ-эр)	Корейская Народно-Демократическая Республика
КНР (ка-эн-эр)	Китайская Народная Республика
ПП (эр-пэ)	Республика Польша
РФ (эр-эф)	Российская Федерация
США (сша і сэ-ше-а)	Соединенные Штаты Америки
ФРГ (фэ-эр-гэ)	Федеративная Республика Германии.

2. Nazwy ministerstw, komitetów państwowych, jednostek systemu państwo-administracyjnego:

ВАК (вак)	Высший аттестационный комитет
ГД (гэ-дэ)	Государственная дума
ГКК (гэ-ка-ка)	государственная квалификационная комиссия
КСП (ка-эс-пэ)	Контрольно-счетная палата
МСХ (эм-эс-ха)	Министерство сельского хозяйства
МЧС (эм-че-эс)	Министерство по чрезвычайным ситуациям.

3. System podatkowy i celny:

ГНИ (гэ-эн-и)	Государственная налоговая инспекция
ГНС (гэ-эн-эс)	Государственная налоговая служба
ГТД (гэ-тэ-дэ)	Грузовая таможенная декларация
НДС (эн-дэ-эс)	налог на добавленную стоимость
НП (эн-пэ)	налоговая полиция

СТЗ (эс-тэ-зэ) свободная таможенная зона.

4. Nazwy partii, sojuszy, związków i ruchów społeczno-politycznych:

АПР (а-пэ-эр) Аграрная партия России
 БНФ (бэ-эн-эф) Белорусский народный фронт
 ГС (гэ-эс) Гражданский союз
 МСС (эм-эс-эс) Международный союз студентов
 ПРЕС (прес) Партия российского единства и согласия
 СДО (эс-дэ-о) Союз за демократическое обновление.

5. Związki zawodowe, fundusze emerytalne i ubezpieczeniowe:

АСКО (аско) Акционерная страховая компания
 АСО (асо) акционерное страховое общество
 ВКТ (вэ-ка-тэ) Всемирная конфедерация труда
 МОП (моп) Международное объединение профсоюзов
 НПФ (эн-пэ-эф) негосударственный пенсионный фонд
 ОВС (о-вэ-эс) Общество взаимного страхования.

6. Nazwy towarzystw i stowarzyszeń:

АДС (а-дэ-эс) Ассоциация делового сотрудничества
 АМА (ама) Американская ассоциация по маркетингу
 АРА (ара) Ассоциация рекламных агентств
 АРБ (а-эр-бэ) Ассоциация российских банков
 МАР (мар) Международная ассоциация развития
 МЭА (мэа) Международная экономическая ассоциация.

7. Sojusze, przymierza, ligi, kongresy, federacje i konfederacje:

ААРЖ (а-а-эр-же) Альянс американских и русских женщин
 ЛАГ (лаг) Лига арабских стран
 ОНК (о-эн-ка) Общеарабский народный конгресс
 ФИА (фия) Международная автомобильная федерация
 ФТР (эф-тэ-эр) Федерация товаропроизводителей России
 ФУЧ (фуч) Федерация за уважение человека и человечества.

8. Fora, rady, związki i narady:

АТС (а-тэ-эс) Азиатско-Тихоокеанский совет
 ВПС (вэ-пэ-эс) Всемирный почтовый союз

ЕС (е-эс)	Европейский совет (Союз)
СПАР (спар)	Союз предпринимателей и арендаторов
СПС (эс-пэ-эс)	система предпринимательских союзов
СФ (эс-эф)	Совет Федерации.

9. Związki i organizacje:

АРО (аро)	Азиатская региональная организация
АФРО (афро)	Африканская региональная организация
ВОЗ (воз)	Всемирная организация здравоохранения
ВТО (вэ-тэ-о)	Всемирная торговая (туристкая) организация
РАО (рао)	Российское авторское общество
РОО (роо і эр-оо)	Российское общество оценщ

10. Organizacja Narodów Zjednoczonych:

МС (эм-эс)	Международный суд ООН
СБ (эс-бэ)	Совет безопасности ООН
УПВ (у-пэ-вэ)	Управление по правовым вопросам ООН
ФАО (фао)	Продовольственная и сельскохозяйственная организация ООН
ЮНИДО (юнидо)	Организация Объединенных Наций по промышленному развитию
ЮНИСЕФ (юнисеф)	Детский фонд ООН.

11. Nazwy innych organizacji międzynarodowych:

ИМО (имо)	Международная морская организация
ИСО (исо)	Международная организация по стандартизации
МАР (мар)	Международная ассоциация развития
ММО (эм-эм-о)	Международная морская организация
МОП (моп)	Международная организация предпринимателей
МЮО(миоо і эм-юо)	Международная юридическая организация.

12. Nazwy ośrodków i centrów:

ВВЦ (вэ-вэ-це)	Всероссийский вычислительный центр
ГНЦ (гэ-эн-це)	Государственный научный центр
ИАЦ (иа-це)	информационно-аналитический центр
КЦ (ка-це)	консультационный центр

17. *Administracja, kierownictwo, zarząd:*

АДУ (аду)	аппарат дистанционного управления
ГПУ (гэ-пэ-у)	Государственное правовое управление
ГТУ (гэ-тэ-у)	Главное таможенное управление
ГУК (гук)	Главное управление кадров
ОУП (оу-пэ)	оперативное управление производством
УУР (уу-эр)	Управление уголовного розыска.

18. *Nazwy spółek akcyjnych, firm, zjednoczeń, kombinatów, przedsiębiorstw, fabryk, zakładów:*

АСК (а-эс-ка)	акционерная страховая компания
ВАО (вао)	Всероссийское акционерное общество
ГМК (гэ-эм-ка)	горно-металлургический комбинат
ГОЗ (гоз)	Государственный оптический завод
МХО (эм-ха-о)	Международное хозяйственное объединение
СП (эс-пэ)	совместное предприятие.

19. *Nazwy oddziałów, wydziałów, hal, pracowni, warsztatów, laboratoriów, działów:*

КИО (кио)	конструкторско-исследовательский отдел
МО (эм-о)	машинное отделение
ОГТ (о-гэ-тэ)	отдел главного технолога
РМ (эр-эм)	ремонтная мастерская
СЛЦ (эс-эл-це)	сталелитейный цех
ЦИЛ (цил)	центральная измерительная лаборатория.

20. *Środki masowej informacji – gazety, czasopisma, radio i telewizja, a także agencje informacyjne:*

АДИ (ади)	Агентство деловой информации
ИТА (ита)	Информационное телевизионное агентство
КТ (ка-тэ)	кабельное телевидение
МОЖ (мож)	Международная организация журналистов
РС (эр-эс)	радиостанция
ФГ (эф-гэ)	„Финансовая газета”.

21. *Reklama i public relations:*

АРА (ара)	Ассоциация рекламных агентств

ИРЦ (и-эр-це)	информационно-рекламный центр
ПР (пэ-эр і пиар)	паблик рилейшнз
РАСО (расо)	Российское агентство паблик рилейшнз
РИА (риа)	рекламно-информационное агентство
ССО (эс-эс-о)	служба связи с общественностью.

22. Sztuka, teatr, kino, fotografia:

БДТ (бэ-дэ-тэ)	Большой драматический театр
ВТО (вэ-тэ-о)	Всероссийское театральное общество
МКФ (эм-ка-эф)	международный кинофестиваль
НФ (пэ-эф)	подводное фотографирование
ТАМ (там)	Товарищество актеров и музыкантов
ТЮЗ (тюз)	театр юного зрителя.

23. Oświata, edukacja, wykształcenie, szkoła, uczelnia:

ВУЗ, вуз (вуз)	высшее учебное заведение
МБИ (эм-бэ-и)	Международный банковский институт
МГУ (эм-гэ-у)	Московский государственный университет
НПР (эн-пэ-эр)	научно-педагогический работник
УК (у-ка)	учебный класс (комбинат)
ЦОВ (цов)	Центр образования взрослых.

24. Nazwy banków:

АБР	Азиатский банк развития
БМР (бэ-эм-эр)	Банк международных расчетов
ВББ (вэ-бэ-бэ)	Всероссийский биржевой банк
ЕИБ (еиб і еи-бэ)	Европейский инвестиционный банк
МБ (эм-бэ)	Мировой банк
НБ (эн-бэ)	Национальный банк.

25. Nazwy giełd:

ЛБМ (эл-бэ-эм)	Лондонская биржа металлов
ЛТБ (эл-тэ-бэ)	Лондонская товарная биржа
МБТ (эм-бэ-тэ)	Молодежная биржа труда
МБЦМ (эм-бэ-це-тэ)	Московская биржа цветных металлов

ММФБ (эм-эм-эф-бэ)	Московская международная фондовая биржа
МНФ (эм-эн-эф)	Московская нефтяная биржа.

26. Nazwy instytucji finansowych:

ЕВС (е-вэ-эс)	Европейская валютная система
МВФ (эм-вэ-эф)	Международный валютный фонд
ММВБ (эм-эм-вэ-бэ)	Московская межбанковская валютная система
ПФК (пэ-эф-ка)	промышленно-финансовая корпорация
УФГ (у-эф-гэ)	Украинская финансовая группа
ЦМР (це-эм-эр)	Центр международных расчетов.

27. Ekonomia i gospodarka:

АЭИ (аэи)	Агентство экономической информации
БНХ (бэ-эн-ха)	баланс народного хозяйства
НД (эн-дэ)	национальный доход
ОП (о-пэ)	опытное производство
СКМ (эс-ка-эм)	служба кадрового менеджмента
СЭЗ (сэз)	Свободная (специальная) экономическая зона.

28. Biznes:

БНИ (бип)	бездефектное изготовление продукции
ЗСП (зэ-эс-пэ)	зона свободного предпринимательства
ЛШБ (эл-ша-бэ)	Лондонская школа бизнеса
МБЦ (эм-бэ-це)	Международный бизнес-центр
ОДП (о-дэ-пэ)	ограничительная деловая практика
ОШБ (о-ша-бэ)	Открытая школа бизнеса.

29. Handel:

ЕВР (е-вэ-эр)	единый внутренний рынок
МТП (эм-тэ-пэ)	Международная торговая палата
ППС (пэ-пэ-эс)	паритет покупательной способности
ТЗП (тэ-зэ-пэ)	торгово-закупочное предприятие
ТНП (тэ-эн-пэ)	товары народного потребления
ЦМТ (це-эм-тэ)	Центр международной торговли.

30. Normy, reguły, prawidła, standardy, taryfy, zasady:

ГСС (гэ-эс-эс)	государственная система стандартизации
ЕТС (е-тэ-эс)	единая тарифная сетка
ИУС (иус)	Информационный указатель стандартов
МНнР (эм-эн-и-эр)	местные нормы и расценки
ОСН (о-эс-эн)	отдел стандартов и норм
ПТБ (пэ-тэ-бэ)	правила техники безопасности.

31. Turystyka i wypoczynek:

БТУ (бэ-тэ-у)	Британское туристское управление
ВАТА (вата)	Всемирная ассоциация туристских агентств
ГЭБ (гэб)	Городское экскурсионное бюро
ЕТА (ета)	Европейское туристическое агентство
НТА (эн-тэ-а)	Национальная туристическая ассоциация
ТБ (тэ-бэ)	турбюро, туристическое бюро.

32. Rolnictwo i hodowla:

АПФ (а-пэ-эф)	агропромышленная фирм
ВВК (вэ-вэ-ка)	винограддарско-винодельческий комплекс
ЛОХ (лох)	лесоохотничье хозяйство
МСХ (эм-эс-ха)	Министерство сельского хозяйства
РЗС (эр-зэ-эс)	Российский зерновой союз
СХИ (эс-ха-и)	сельскохозяйственный институт.

33. Prawo:

ВАК (вак)	Высшая арбитражная комиссия
ГПК (гэ-пэ-ка)	Гражданско-процессуальный кодекс
КЗоТ (кзот)	Кодекс законов о труде
КОБС (кобс)	Кодекс о браке и семье
МКЮ (эм-ка-ю)	Международная комиссия юристов
САР (сар)	Союз аквкаторов России.

34. Technika obliczeniowa, informatyka i programowanie:

АБД (а-бэ-дэ)	администратор базы данных
БД (бэ-дэ)	база (банк) данных
ВУМ (вум)	вычислительная и управляющая машина

ПУ (пэ-у)	программное управление
СУД (суд)	система управления данными
ЦИТ (цит)	Центр информационных технологии
ЯП (я-пэ)	язык программирования.

35. Gospodarka mieszkaniowa i nieruchomości:

ЖК (же-ка)	жилищный кооператив
ЖКХ (же-ка-ха)	жилищно-коммунальное хозяйство
КПД (ка-пэ-дэ)	крупнопанельное домостроение
МЖК (эм-же-ка)	молодежный жилищный комплекс
РЦН (эр-це-эн)	Русский центр недвижимости
ТСЖ (тэ-эс-же)	товарищество собственников жилья.

36. Nazwy archiwów, klubów, pałaców i domów pracy twórczej:

ААН (аан і аа-эн)	Архив академии наук
ГАУ (гау)	Главное архивное управление
ДНТ (дэ-эн-тэ)	Дом народного творчества
КДС (ка-дэ-эс)	Кремлевский Дворец съездов
ММК (эм-ка-ка)	Международный компьютерный клуб
ЦДЖ (це-дэ-же)	Центральный дом журналиста.

37. Muzea i wystawy:

ВЦ (вэ-це)	выставочный центр
ГИМ (гим)	Государственный исторический музей
ГМФ (гэ-эм-эф)	Государственный музейный фонд
ГТГ (гэ-тэ-гэ)	Государственная Третьяковская галерея
МОВ (мов)	межотраслевая выставка
ЦВЗ (це-вэ-зэ)	Центральный выставочный зал.

38. Nauka i technika:

ГНЦ (гэ-эн-це)	Государственный научный центр
КТС (ка-тэ-эс)	комплекс технических средств
МТК (эм-тэ-ка)	Межгосударственный технический комитет
НТК (эн-тэ-ка)	научно-технический комитет
ТНА (тэ-эн-а)	Тихоокеанская научная ассоциация
ЦТО (це-тэ-о)	центр технического обслуживания.

39. Akronimy z dziedziny transportu:

АТК (а-тэ-ка)	автотранспортная контора
БАМ (бам)	Байкало-Амурская магистраль
ДТП (дэ-тэ-пэ)	дорожно-транспортное происшествие
ПДД (пэ-дэ-дэ)	правила дорожного движения
РТИ (эр-тэ-и)	Российская транспортная инспекция
ЦУП (цуп)	центр управления перевозками.

40. Architektura i budownictwo:

АКБ (а-ка-бэ)	архитектурно-конструкторское бюро
АСК (а-эс-ка)	акционерная строительная компания
ГАП (гап)	главный архитектор проекта
ЗСМ (зэ-эс-эм)	завод строительных материалов
РСУ (эр-эс-у)	ремонтно-строительное управление
СМП (эс-эм-пэ)	строительное малое предприятие.

Podobnie rzecz się ma ze skrótowcami w języku rosyjskim *business communication*. Akronimy, szczególnie w ostatnich latach, powstają masowo, żywiołowo i na ogół w sposób niekontrolowany. Ich ekspansji szczególnie w *business communication* nie da się chyba zahamować. Nie należy także zapominać o tym, że oceniając poprawność skrótowców, powinniśmy brać pod uwagę nie tylko kryteria derywacyjne, ale także stylistyczne i estetyczne. Tak więc wychodząc z purystycznego punktu widzenia względy stylistyczne przemawiają przeciwko akronimom, które składają się z elementów należących do różnych warstw słownictwa, np. rodzimego i obcego, konkretnego i abstrakcyjnego, potocznego i uroczyściego.

Chociaż w ubiegłym stuleciu przepowiadano skrótowcom krótki żywot i mimo że dziś jeszcze mają wielu przeciwników, akronimy stanowią już stosunkowo trwałą element współczesnego języka rosyjskiego. Nie są jakąś naroślą na jego organizmie, są stosunkowo młodą, ale bardzo żywotną tkanką. Wchodzą nie tylko do języka potocznego, urzędowo-kancelaryjnego czy tekstów publicystycznych i prasowych. Używają ich poeci, pisarze i dramaturdzy. Akronimów jest wyjątkowo dużo w tekstach naukowych, popularno-naukowych i profesjonalnych (biznesowych).

Skrótowce są modne. Moda na nie trwa już prawie sto lat. Ubiegły wiek określano mianem „stulecia skrótowców”. Abrewiatury są obecnie faktami kulturowymi, których można nie lubić, ale które trzeba zaakceptować, gdyż są niezbędne w wielu dziedzinach współczesnej cywilizacji – w nauce i technice, w gospodarce i biznesie, w życiu publicznym i mass mediach, w marketingu i reklamie. Tak więc,

skoro akronimy stały się składnikiem naszej rzeczywistości i skoro nie można się bez nich obyć, to starajmy się używać ich poprawnie, zgodnie z obowiązującymi w języku zasadami i regułami gramatycznymi. Tak więc umiejętne korzystanie ze skrótowców przy stałej trosce o to, ażeby nie osłabiały komunikatywnej funkcji tekstu i nie zaciemniały komunikacji, może się przyczynić do pogodzenia dwóch pozornie sprzecznych trendów: tendencji do ekonomii językowej i tendencji do klarowności i precyzji wypowiedzi.

W świetle powyższego pilna staje się potrzeba opracowania w miarę możliwości pełnego rosyjsko-polskiego słownika¹⁷ akronimów, abrewiatur i skrótów graficznych, nie tylko tworzonych mechanicznie, lecz również i tych stylizowanych (konstruowanych), z pełnym ich rozwinieciem, zaś w przypadku akronimów stylizowanych – również z próbą zafiksowania etymologii, szczególnie w przypadku skrótowców bardziej zagadkowych. Dopiero taka podstawa materiałowa pozwoli lepiej poznać dosyć bogatą, choć dla znacznej większości użytkowników zagadkową, morfologię abrewiatur stylizowanych i akronimów¹⁸. A to z kolei podniesie na wyższy jakościowo pułap stronę stylistyczną i poprawność gramatyczną wśród posługujących się tymi tworam językowymi, szczególnie wśród biznesmenów i handlowców, którzy bardzo często w sposób niepoprawny i nieumiejętny posługują się nimi.

Przypisy

- ¹ A. Toffler, H. Toffler, *Budowa nowej cywilizacji. Polityka trzeciej fali*, Poznań 1996, s. 33–34.
- ² Zob.: B. Rozwadowska, *Public relations – teoria, praktyka, perspektywy*, Wyd. Studio EMKA, Poznań 2002, s. 331.
- ³ Por.: E.T. Crowley, H.E. Sheppard, *International acronyms, initialisms and abbreviations dictionary*, t. 1–3, Detroit 1998, s. 3470.
- ⁴ „Uniwerbiczacja (od łac. unum verbum – jedno słowo) – utworzenie jednego wyrazu z połączenia wyrazowego; wprowadzenie nazwy jednowyrazowej na miejsce dwuwyrzowej, np. autobus przegubowy – przegubowiec”. Zob.: *Słownik wyrazów obcych PWN*, nowe wydanie, PWN, Warszawa 1995, s. 1146.
- ⁵ Zob.: S. Szadyko, *Co to są akronimy?* „Zeszyty Naukowe KGŚ SGH” Warszawa 1997, nr 3, s. 116–130.
- ⁶ Por.: Kochany kod SMS-owy. (tłumaczenie z angielskiego: LTLE BK OF LUV TXT London 2001), Galaktyka, Łódź 2002, s. 96; Magiczny kod SMS-owy, Galaktyka, Łódź 2001, s. 96; Odtajniony kod SMS-owy, (tłumaczenie z angielskiego „WANT TALK: LTLE BK OF TXT MSGS” London 2000), Galaktyka, Łódź 2001, s. 96; Przebojowy kod SMS-owy, Galaktyka, Łódź 2000, s. 96.
- ⁷ Zob.: Kochany kod SMS-owy, op. cit., s. 8, 11, 13, 14, 16, 20, 23, 26, 29.
- ⁸ M. Sławik, J. Syjud, *Szkolny słownik komputerowy, WIDEOGRAF II*, Katowice 2002, s. 216.
- ⁹ Ibidem, s. 23, 31, 53, 58, 73, 74, 133, 169, 182, 189, 199.

- ¹⁰ Por., np.: J. Hrbáček, *Jazykové zkratky v češtině*, AUC. Philologica. LXXVIII, Praha 1979, s. 126; S.J. Molinsky, *Patterns of ellipsis in Russian compound noun formations*. The Hague-Paris, Mouton 1973, s. 232; J. Sobczykowa, *Studia z historii skrótów językowych w polszczyźnie ogólnej do roku 1939 (na materiale języka prasy)*, „Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego” w Katowicach nr 900, Katowice 1976, s. 140; A. Sopira, *Skratky a skratkove slova v ruštině a slovenčine*, Bratislava 1974, s. 440; A. Sopira *Skratky v ruštině a slovenčine*. Bratislava 1975, s. 173; A. Tušek, *Svet skratiek a značek*. 2 dop. Ved. SOFA Bratislava 1997, s. 211; Д.И.Алексеев, *Сокращенные слова в русском языке*. Саратов 1979, ss. 327; С. Шадыко, *Аббревиация в русском языке (в сопоставлении с польским)*, „Monografie i Opracowania” nr 474, SGH, Warszawa 2000, s. 265 i dalsze.
- ¹¹ Na badanym gruncie językowym pojawiło się ponad 30 słowników skrótów graficznych i skrótowców.
- ¹² Dotychczas zostało opublikowanych około 1050 artykułów poświęconych problematyce akronimów w językach: rosyjskim – ponad 700 art., polskim – ponad 170 art.
- ¹³ Zob.: Д.И. Алексеев, *Сокращенные слова в русском языке*, op. cit., s. 21.
- ¹⁴ Por.: J. Paruch, *Słownik skrótów*, Wydanie II, Wiedza Powszechna Warszawa 1992, s. 8.
- ¹⁵ Zob.: С. Шадыко, *Аббревиатуры в русском языке (в сопоставлении с польским)*. АДД. Москва 2000, с. 3.
- ¹⁶ Ibidem, s. 30.
- ¹⁷ W języku rosyjskim istnieje spora ilość słowników skrótowców. Por., np.: *Glossary of Russian abbreviations and acronyms*, Comp. By the Aerospace Technology Division, Washington 1967, s. 806; B. Kubin i in, *Rusko-český slovník zkratk va spojove literature*, Praha 1962, s. 86; A. Rosenberg, *Russian abbreviations. A selective list*, Library of Congress, Washington 1957, s. 513; E. Scheitz, *Dictionary of russian abbreviations*. Amsterdam-Oxford-New York-Tokyo 1986, s. 695; E. Scheitz, *Russische Abkürzungen und Kurzwörter. Mit etwa 40 000 Abkürzungen*, TEB Verlag Technik, Berlin 1985, s. 695; E. Scheitz, *Russische Abkürzungen und Kurzwörter. Russisch-Deutsch. Mit etwa 20 000 Abkürzungen*. Berlin 1961, s. 727; A. Svešnikov, A. Hoch, *Slovníček sovětských zkratk*. 1 300 zkratk. Orbis, Praha 1946, s. 261; K.H. Zalucki, *Compressed Russian. Russian-English Dictionary of Acronyms, Semiacronyms and other Abbreviations*, WNT, Warszawa 1991, s. 890; K.H. Zalucki, *Dictionary of Russian technical and scientific abbreviations with their full meaning in Russian, English and German*, Amsterdam-London-New York 1968, s. 534; П.Азимов, *Русско-туркменский словарь сокращений*. Ашхабад 1985, s. 346; Д.И. Алексеев, И.Г. Гозман, Г.В. Сахаров, *Словарь сокращений русского языка. Около 17.700 сокращений*. Изд. 3-е.: „Русский язык”. Москва 1983, s. 487; М.М. Балаховский и др. *Словарь сокращений по информатике*. МЦНТИ, Москва 1983, s. 405; О.А. Высочанская, *Сокращения в информатике. Словарь-справочник*. ВИНТИ, Москва 1992, s. 382; Х.К. Залуцкий, *Русские аббревиатуры. Русско-английский словарь акронимов, полуакронимов и других сокращений современного русского языка. 40.000 аббревиатур*. Эльзевир, Амстердам-Оксфорд-Нью-Йорк-Токио 1991, s. 890; А.А. Крамер, *Сокращения в советских изданиях. Scientific Russian. Translating Service*. Trenton 1965, s. 143; *Краткий советский словарь общепотребительных сокращений*, Ташкент 1924, s. 38; Н.Н. Новичков, *Словарь современных русских сокращений и аббревиатур. Около 30 000 сокращений и аббревиатур*. ИНФОГЛОБ-Тривола. Париж-Москва 1995, s. 621; *Новый словарь сокращений русского языка. Около 32 000 сокращений*. Под общей ред. Е.Г. Коваленко, Изд. ЭТС, Москва 1995, s. 304; *Новые сокращения в русском языке 1996-1999*. Изд. ЭТС, Москва 1999, s. 160; Ж.В. Польская, *Указатель терминов и сокращений по охране окружающей среды*, ВИНТИ, Москва 1982, s. 294; А.Г. Саркисян, *Русско-армянский словарь географических аббревиатур*, Ереван 1987, s. 115; И.М. Серокузов, *Словарь вошедших в обиход сокращенных названий*, Владивосток 1924, s. 58; *Словарь русских и литовских сокращений*, Сост. Г.Фейгельсона и др. Вильнюс 1960, s. 436; *Словарь советских терминов и наиболее употребительных иностранных слов. Объяснение сокращений и новых понятий, вошедших в разговорную и литературную речь при Советской власти*, Под ред. П.Х. Спасского. Н. Новгород 1924, s. 97; *Словарь сокращений и аббревиатур, применяемых в работе сотрудниками органов внутренних дел МВД РФ*, Сост.

П.П.Баранов, В.А.Назаров, Ростов-иа-Дону 1996, s. 58; Словарь сокращений терминов энергетических и общетехнических специальностей, Под ред. Д.Сулеева, Алма-Ата 1990, s. 97; Сокращенные наименования советских учреждений, предприятий и прочие, вошедших в обиход в РСФСР. Москва 1929, s. 68; С.В.Фадеев. Словарь сокращений современного русского языка, Изд. ПОЛИТЕХНИКА, Санкт-Петербург 1997, s. 527; С.В.Фадеев, Тематический словарь сокращений современного русского языка, Около 20 000 Сокращений, Изд. „РУССО”, Москва 1998, s. 538; С.Д.Холматова. Словарь русских итаджикских сокращений, Душанбе 1979, s. 282; Б.А.Яковлев, Список русских сокращений, применяемых в СССР. Мюнхен 1954, s. 132;

¹⁸ Por., np.: J. Hrbáček, Uwagi o skrótach językowych, w: Z problemów współczesnych języków i literatur słowiańskich, Wyd. Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 1976, s. 91–97.